

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

Dvb. 1. Quid sit iniustitia & iniuria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

SECTIO SECVNDA.
DE INIURIIS ET DAMNIS
IN OMNIBVS HVMANORVM
BONORVM GENERIBVS,
ET NECESSARIA RESTITVTIONE.

Explicitimus superiori Sectione, per sex capita, quid Iustitia, quid Ius, quanam eius species, & in primis quid Dominium, quibus & in qua competat, quibusve modis comparetur. Sequitur nunc ut tractemus de Iniuriis & Damnis quibus Iustitia & Ius violatur, & Restitutione, quae est principalis actus Iustitia commutativa, per quem Ius violatum instauratur.

Primum igitur dicemus de Iniuria & Restitutione in genere. 2. De Iniuria in bonis spiritualibus. 3. De Iniuria in corpus proximi per homicidium vel mutilationem. 4. De Iniuria in corpus proximi per adulterium & stuprum. 5. De Iniuriis fama & honoris per detractionem & contumeliam. 6. De Iniuriis fortunarum per furtum, rapinam, damnum illatum. 7. De Cooperantibus ad haec. 8. De Restitutione ratione rei acceptae. 9. De Ordine seruando in restitutione, de qua eius expensis. 10. De Excusantibus à restitutione.

CAPVT SEPTIMVM.

De Iniuria & Restitutione in genere.

Habet 10. Dubitationes.

DVBITATIO PRIMA.

Quid sit iniustitia & iniuria.

D. Thomas q. 59.

Iniustitia dupliciter dicitur.

NOTANDVM est, sicut nomen *Iustitia* dupliciter accipitur (vt supra cap. 1. Dub. 1. ostensum est) Primo, pro omni virtute, quantum est quaedam legis obedientia. Secundo, pro virtute particulari, quae constituit aequalitatem in commutationibus & distributionibus: ita etiam nomen *Iniustitia* dupliciter accipitur, vt expressè docet Aristoteles 5 Ethic. cap. 1. Primo pro omni legis violatione, quam ipse *ἀνομία* vocat, nos iniquitatem. Hoc modo omne peccatum est *Iniustitia* quaedam: quia est violatio aequalitatis seu conformitatis debita legi vel praeccepto Superioris. Hinc peccatum definitur, *caelestium inobedientia mandatorum, & diuinum praevincatio praeccepti.* Vnde passim in Scripturis omne peccatum vocatur *iniustitia*, & peccatores *iniusti*. Ioannis 7. *Iniustitia in illo non est.* Ad Rom. 1. *Re-*

uelatur enim ira Dei super omnem impietatem & iniustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in iniustitia detinent. Ezech. 18. & alibi. Similiter omne peccatum vocatur *iniquitas*, seu *ἀνομία*. E contrario omne opus bonum vocatur *iustitia*.

Hinc patet, hanc rationem *Iniustitia* esse generalem, & commune omni peccato, sicut esse contra charitatem; neque videri distingui à ratione generali inobedientiae: quia haec *iniustitia* consistit in hoc, quod conformitas legi debita violatur, quae violatio nihil est aliud, quam legis inobedientia. Itaque peccatum non contrahit aliquam specialem prauitatem ex hac malitia (quia generalis est, essentialiter omni peccato conueniens) nisi ipsa in illo peccato, speciali modo sit volita; vt cum quis ex contemptu legis peccat, quod fit, quando quis directè vult legem violare, vt ostendat se eam nihili pendere. generalis enim conditio obiecti non potest specialem malitiam tribuere actui voluntatis, nisi speciali modo sit volita: quia malitia forma-

Ratio Iniustitia communis omni peccato.

Peccatum ex contemptu.

formalis in actu voluntatis sumi debet ex ordine, quem habet ad malitiam obiectivam, quæ cernitur in obiecto voluto: vt offensum est 1. 2. quaest. 18. art. 1.

Secundo modo accipitur *Iniustitia* vt opponitur Iustitiæ particulari; idque vel vt actus, vel vt habitus. Si vt actus, sic nihil est aliud, quàm alieni Iuris violatio; neque differt ab *iniuria*. Sicut enim actu Iustitiæ cuique ius suum tribuitur; ita Iniustitiæ hoc ius violatur: in qua violatione sita est *iniuria* ratio. Si verò accipiatur vt habitus, habitui Iustitiæ oppositus, sic nihil est aliud, quàm prava voluntatis dispositio ex iniustis actibus orta, & ad similes inclinans. Quamquam si Theologicè magis quàm Philosophicè loquamur, *habitualis iniustitia* non tantum consistit in prava dispositione reali; sed etiam morali & imputatiua, quod vt intelligatur,

Iniuria ratio.

Dupliciter scilicet iniuria.

Notandum, duplici modo fieri alteri iniuriam, *commissione & omissione*; neque minùs omissione reddi hominem iniustum, quàm commissione. Omissio nuda non relinquit in voluntate aliquam dispositionem realem; relinquit tamen hominem iniustum habitualiter, donec restituatur, vel satisfaciatur. En habitualiter iniustitiam sine reali dispositione voluntatis. Et quamvis raro fiat, vt quis debitum officium omitat absque positiva voluntatis complacentia & assensu; tamen fieri potest, & interdum fortasse fit. Idem in aliis vitii locum habet, vbi omissione peccatur; remanet enim homo habitualiter vitiosus, absque reali habitu. Idem quoque locum haberet in virtutibus & omnibus vitiiis, si ex actu nihil reale relinqueretur: morale enim illud & imputatiuum ex actu relinquitur; sufficeret ad denominandum hominem iustum vel iniustum, temperantem vel intemperantem. Sed de hoc plura 1. 2. quaest. 49. art. 1.

Iniustitia habitualis.

Hinc patet, *Iniustitiam habitualemente* generatim non tantum consistere in reali dispositione; sed etiam in morali, seu imputatiua: quatenus complacentia interpretatiua omissionis, per quam illa omissio fuit voluntaria, censetur manere secundum moralem estimationem, & imputatur vt præfens, donec fiat restitutum.

DUBITATIO II.

Utrum aliquis dicatur iniustus, eo ipso quod faciat aliquid iniustum.

D. Thom. art. 2.

Qui sciens facit.

Respondeo, & Dico Primò, Qui sciens aliquid esse iniustum, sponte illud facit, eo ipso est iniustus. Probat; qui vult liberè id quod nouit esse iniustum, censetur etiam velle ipsam iniustitiam & inæqualitatem annexam, ac proinde merito dicitur iniustus. D. Thomas dicit talem intendere formaliter iniustum; quia intendit id quod scit esse iniustum, & ita intentio fit formaliter iniusta: quamuis ipsam iniustitiam per se non intendat.

Qui ex ignorantia probabili.

Dico Secundò, Qui ignorantia inculcata nescit esse iniustum, vel si scit, non consentit in opus, sed vi externa impulsus facit; non est dicendus iniustus. Ratio est; quia malitia annexa operi;

nullo modo est volita, ac proinde non potest ipsius voluntatem contaminare.

Dico Tertiò, si ignorantia sit culpabilis, vel vis extrinseca, aut passio, qua incitatur, talis sit, vt ei possit resisti; verè erit iniustus, si faciat opus iniustum; licet minùs, quàm si sciens & volens. Ratio est; quia hæc non impediunt quin ille absolute censetur velle & voluntariè facere quod iniustum est, vt ostensum est 1. 2. q. 6. a. 7. & 8.

Notandum tamen, Aristotelem lib. 5. Ethic. cap. 8. vbi hanc questionem tractat, docere, eum qui ex ignorantia vel passione quippiam iniustum designat, non esse dicendum iniustum: quia non operatur iniuste, id est, ex habitu & affectu directè inclinante ad id quod iniustum est, sed solum per accidens & indirectè. Verùm hoc intelligendum est, non tam perfectè dici iniustum, quàm cum qui sciens & sua sponte facit: alioqui talis absolute est iniustus: indirectè enim voluntarium in peccatis, recidit in speciem voluntarij directi: vt constat ex 1. 2. q. 6.

Notandum Secundò, circa Respon. D. Thomæ ad 3. dum quis per ignorantiam inculpata facit opus iniustum, hoc opus non dici formaliter iniustum; quia non procedit à voluntate (qua in moralibus est instar formæ) iniusta. dicitur tamen iniustum materialiter; quia constituit veram inæqualitatem rei ad rem. Idem videtur dicendum de reliquorum vitiorum operibus. qui enim accedit ad non suam per ignorantiam, vt Iacob; vel plus comedit quàm natura postulet, facit opus materialiter intemperatum; (quamuis formaliter, vt subest voluntatis affectus, possit esse temperatum) etsi enim non incongruens sit homini tale dictamen ex errore inculpato habenti; tamen est ei incongruens secundum se & absque illo errore considerato. & ita quamuis ratio intemperati non conueniat illi operi in ordine ad actuale dictamen, conuenit tamen ei in ordine ad naturam rationalem absolute consideratam.

Formaliter iniustum quid.

DUBITATIO III.

Utrum aliquis possit pati iniustum volens.

D. Thom. art. 3.

Respondeo, & Dico Primò, Sicut nemo potest facere iniustum propriè vel iniuriam, nisi volens; ita nemo potest propriè pati iniuriam nisi nolens. ita D. Thomas art. 3. ex Arist. 5. Ethic. cap. 9. & 11.

Prior pars patet; quia iniustum formaliter & iniuria includunt rationem voluntarij. hinc fit vt amens, & brutum non faciat iniuriam, etsi lædat, sufficit autem siue directè, siue interpretatiuè sit voluntarium.

Altera pars probatur, quia nemo potest pati iniuriam, nisi ius eius violetur: non potest autem violari ius alterius, nisi ipso nolente, vel expressè, si sciat; vel implicite, si nesciat; & ita sit affectus, vt, si sciret, expressè nollet. Cuius ratio est; quia si vellet, vel certè posituè permittat se lædi, iam cedit iure suo, illudque abdicat, vel certè in arbitrio lædentis ponit: ac proinde, etsi ipse lædatur, ius tamen ipsius (quò ipsius est) non violatur, sicut si concedam tibi vt vestem meam auferas, pono

17

12

Si consentit, cedit iure suo.